C/2025/112

10.1.2025

Avizul Comitetului Economic și Social European

Revizuirea mecanismului UE de suspendare a exceptării de la obligativitatea vizelor

(aviz din proprie inițiativă)

(C/2025/112)

Raportor: **Ionuț SIBIAN (RO-III)**

Consilieră	Anca NICOVESCU, consiliera raportorului
Decizia Adunării Plenare	30.11.2024
Temei juridic	Articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul de procedură Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru relații externe
Data adoptării în secțiune	25.9.2024
Data adoptării în sesiunea plenară	23.10.2024
Sesiunea plenară nr.	591
Rezultatul votului (pentru/împotrivă/abțineri)	250/0/3

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) recunoaște că regimul de călătorii fără viză pentru cetățenii ambelor părți are avantaje și efecte pozitive din perspectiva consolidării în continuare a relațiilor UE cu partenerii săi. Politica UE în domeniul vizelor ar trebui să rămână un instrument ce facilitează contactele interpersonale, turismul și afacerile, prevenind totodată riscurile în materie de securitate pentru UE.

1.2. În același timp, CESE recunoaște că securitatea UE și a frontierelor sale externe a fost profund afectată de recentele evenimente geopolitice. Ca atare, CESE sprijină ideea că UE ar trebui să fie pe deplin pregătită să reacționeze rapid la o gamă largă de potențiale riscuri viitoare în materie de securitate, inclusiv la amenințări hibride.

1.3. CESE consideră că ar trebui depuse eforturi pentru a clarifica criteriile de declanșare a mecanismului și, în același timp, pentru a se asigura că ele sunt suficient de flexibile pentru a permite aplicarea lor eficientă și rapidă, atunci când este necesar.

1.4. CESE recomandă Comisiei să evalueze necesitatea, proporționalitatea și consecințele suspendării exonerării de obligația de viză, ținând seama de relațiile generale ale Uniunii și ale statelor sale membre cu țara terță respectivă, de cât de adecvată ar fi suspendarea pentru a remedia situația și de impactul suspendării asupra drepturilor resortisanților țării în cauză.

1.5. CESE consideră că ar trebui să se acorde atenție nevoilor de mobilitate ale apărătorilor drepturilor omului, mai ales atunci când situația drepturilor omului se deteriorează în țara terță în cauză, și riscurilor potențiale pentru activitatea și securitatea lor personală pe care le prezintă activarea mecanismului de suspendare aplicat țării lor.

1.6. CESE consideră că sistemele de acordare a cetățeniei pentru investitori (utilizate de țări terțe care beneficiază de un regim de călătorii fără viză) reprezintă un risc pentru ordinea publică și securitatea internă a statelor membre și că ar trebui să fie posibilă suspendarea exonerării de obligația de viză pentru țările terțe care aleg să aplice astfel de sisteme de acordare a cetățeniei pentru investitori, prin care cetățenia este acordată fără nicio legătură reală cu țara în cauză.

2. **Observații generale**

2.1. ***Contextul avizului***

2.1.1. Politica UE în domeniul vizelor este o componentă esențială a *acquis*-ului Schengen și una din cele mai valoroase realizări ale integrării UE. În prezent, resortisanții din 61 de țări terțe pot beneficia de regimul de călătorii fără viză în UE, ceea ce înseamnă că ei pot intra fără viză în spațiul Schengen pentru șederi de scurtă durată de până la 90 de zile în orice perioadă de 180 de zile. Politica UE în materie de călătorii fără viză se bazează pe principiul reciprocității vizelor.

2.1.2. Cu toate acestea, având în vedere provocările tot mai mari generate de migrația ilegală și amenințările la adresa securității UE, a devenit clar că este necesar un mecanism de salvgardare împotriva utilizării abuzive a exonerărilor de obligația de viză și că acest mecanism trebuie consolidat și îmbunătățit în continuare.

2.1.3. Mecanismul de suspendare a fost introdus în 2013 pentru a permite suspendarea temporară a exonerării de obligația de viză dacă crește substanțial migrația ilegală. El a fost gândit ca mecanism de salvgardare împotriva utilizării abuzive a exonerărilor de obligația de viză.

2.1.4. Mecanismul a fost apoi revizuit în 2017, astfel încât statele membre să poată prezenta mai ușor notificări privind circumstanțele care au condus la o eventuală suspendare, autorizând Comisia să activeze mecanismul de suspendare din proprie inițiativă.

2.1.5. Instituit prin Regulamentul (UE) 2018/1806 ([1]), mecanismul permite suspendarea temporară a exonerării de obligația de viză dacă cresc brusc și substanțial riscurile în materie de migrație ilegală sau de securitate.

2.1.6. La 30 mai 2023, Comisia a adoptat o Comunicare privind monitorizarea regimurilor de călătorii fără viză ale UE ([2]), care stabilește un proces de consultare. Comunicarea a analizat modul în care funcționează regimurile de călătorii fără viză ale UE și a identificat principalele provocări în domeniul migrației ilegale și al securității. Pentru a aborda efectiv multitudinea de provocări generate de regimul de călătorii fără viză într-un context geopolitic în continuă evoluție și ținând seama de consultarea cu Parlamentul European, statele membre și alte părți interesate, prezenta propunere urmărește să adapteze mecanismul de suspendare la astfel de provocări, prin modificarea dispozițiilor relevante prevăzute la articolul 8 din Regulamentul (UE) 2018/1806.

2.1.7. CESE sprijină ideea că UE ar trebui să fie pe deplin pregătită să reacționeze rapid la o gamă largă de potențiale riscuri viitoare în materie de securitate, inclusiv la amenințări hibride. De asemenea, consideră că ar trebui reevaluate și îmbunătățite normele existente prevăzute la articolul 8 din Regulamentul (UE) 2018/1806 („Regulamentul privind vizele”), referitoare la monitorizarea modului de funcționare a regimurilor de călătorii fără viză cu țările terțe și la suspendarea exonerărilor de obligația de viză în cazul unor riscuri sporite în materie de migrație ilegală sau de securitate („mecanismul de suspendare a exceptării de la obligativitatea vizelor”).

2.1.8. CESE consideră că ar trebui depuse eforturi pentru a clarifica criteriile de declanșare a mecanismului și, în același timp, pentru a se asigura că ele sunt suficient de flexibile pentru a permite aplicarea lor eficientă și rapidă, atunci când este necesar. Acest lucru ar contribui la abordarea multitudinii de provocări generate de regimul de călătorii fără viză într-un context geopolitic în continuă evoluție.

2.2. ***Observații generale***

2.2.1. CESE recunoaște avantajele regimului de călătorii fără viză pentru cetățenii ambelor părți și efectele pozitive pe care le are în consolidarea în continuare a relațiilor UE cu partenerii săi. Regimul de scutire de viză favorizează sectorul călătoriilor și al turismului, promovează schimburile culturale și academice, aduce beneficii domeniului inovării și tehnologiei și îmbunătățește relațiile diplomatice și cooperarea internațională.

([1]) Regulamentul (UE) 2018/1806 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 noiembrie 2018 de stabilire a listei țărilor terțe ai căror resortisanți trebuie să dețină viză pentru trecerea frontierelor externe și a listei țărilor terțe ai căror resortisanți sunt exonerați de această obligație (text codificat) (JO L 303, 28.11.2018, p. 39).

([2]) COM/2023/297 final.

2.2.2. În același timp, CESE subliniază posibilele dezavantaje ale acestor mecanisme, și anume potențialele provocări însemnate în materie de migrație și securitate. Creșterea migrației ilegale prin depășirea perioadei de ședere de către călătorii exonerați de obligația de viză sau un număr mare de cereri de azil cu rate scăzute de succes depuse de resortisanți din țări terțe ce beneficiază de un regim de călătorii fără obligația de viză sunt semne clare că regimul de călătorii fără viză pentru țara terță respectivă trebuie monitorizat îndeaproape și, eventual, revizuit sau suspendat.

2.2.3. CESE recunoaște că securitatea UE și a frontierelor sale externe a fost profund afectată de recentele evenimente geopolitice, demonstrând că acțiunile anumitor actori străini pot reprezenta amenințări grave la adresa intereselor de securitate ale UE.

2.2.4. CESE consideră că, deși mecanismul de suspendare protejează în mod clar statele membre împotriva amenințărilor la adresa securității, el trebuie aplicat cu cea mai mare atenție pentru a nu fi utilizat în mod arbitrar de unele state membre.

2.2.5. Atunci când Comisia are în vedere suspendarea exonerării de obligația de viză sau când un stat membru emite o notificare, ar trebui să se țină seama de impactul potențial al suspendării asupra resortisanților țării terțe în cauză.

2.2.6. CESE împărtășește ideea că declanșarea mecanismului de suspendare ar trebui luată în considerare în contextul mai larg al relațiilor Uniunii cu țara terță respectivă și că ar trebui să se acorde atenție deosebită relațiilor diplomatice și externe ale UE cu țările terțe. Prin urmare, eventualele motive pentru a declanșa mecanismul ar putea fi încălcări ale drepturilor omului și ale libertăților fundamentale, ale acordurilor bilaterale dintre Uniune și țara terță respectivă (inclusiv încălcarea mecanismului de reciprocitate în materie de vize), acte ostile față de UE sau de statele sale membre și nerespectarea sau nealinierea la sancțiunile relevante ale Uniunii.

2.2.7. CESE consideră că ar trebui să se acorde atenție deosebită evitării interpretărilor divergente și riscului unor practici diferite în declanșarea sau aplicarea mecanismului de suspendare.

2.2.8. CESE recomandă Comisiei să evalueze necesitatea, proporționalitatea și consecințele suspendării exonerării de obligația de viză, ținând seama de relațiile generale ale UE și ale statelor sale membre cu țara terță respectivă, de cât de adecvată ar fi suspendarea pentru remedierea situației și de impactul unei suspendări asupra drepturilor resortisanților țării în cauză, în special riscurile pentru apărătorii drepturilor omului.

2.2.9. CESE consideră că sistemele de acordare a cetățeniei pentru investitori gestionate de țări terțe care beneficiază de un regim de călătorii fără viză reprezintă un risc pentru ordinea publică și pentru securitatea internă a statelor membre. Lipsa unor controale de securitate cuprinzătoare, a unor proceduri de verificare și a obligației de diligență reprezintă riscuri grave în materie de securitate pentru cetățenii Uniunii, cum ar fi cele care decurg din spălarea banilor și corupție. Pentru a preveni utilizarea în acest scop a accesului fără viză în Uniune, ar trebui să fie posibilă suspendarea exceptării de la obligativitatea vizelor pentru țările terțe care aleg să aplice astfel de sisteme de acordare a cetățeniei pentru investitori, prin care cetățenia este acordată fără vreo legătură reală cu țara respectivă.

2.3. ***Observații specifice***

2.3.1. Comitetul recomandă intensificarea monitorizării și a comunicării cu țările ce adoptă sistemul de acordare a cetățeniei pentru investitori pentru a detecta deficiențele procedurilor pe care le utilizează și a încuraja totodată aceste țări să pună capăt acestor tipuri de proceduri de naturalizare.

2.3.2. CESE recomandă ca, în cazul în care se activează mecanismul de suspendare, UE să ofere protecție (cu evaluări atente, ținând seama de necesitatea de a asigura securitatea în Uniunea Europeană) anumitor categorii de persoane, cum ar fi activiștii pentru drepturile civile și drepturile omului, persoanele vulnerabile expuse excluziunii sau urmăririi penale în țări terțe (persoane cu handicap, membri ai comunității LGBTIQ + etc.) și studenți/membri ai mediului academic care doresc să călătorească din motive profesionale și care ar putea contribui la dezvoltarea tehnică și la inovare în UE.

2.3.3. CESE consideră că trebuie să se acorde atenție nevoilor de mobilitate ale apărătorilor drepturilor omului, în special atunci când situația drepturilor omului se deteriorează în țara terță în cauză, și posibilelor riscuri pentru activitatea și securitatea lor personală ale activării mecanismului de suspendare împotriva țării lor. Activiștii pentru drepturile omului nu ar trebui să fie puși în pericol de mecanismul de suspendare sau de eliminarea definitivă a regimului de călătorii fără viză.

2.3.4. CESE subliniază că, având în vedere riscurile asociate intensificării din ce în ce mai mari a activității polițiștilor de frontieră, capacitatea acestor autorități ar trebui să fie sporită, astfel încât acestea să își poată îndeplini sarcinile în mod eficace.

2.3.5. CESE subliniază necesitatea ca politica UE de exonerare de obligația de viză, bazată pe politica sa de respectare a drepturilor omului, să favorizeze țările candidate, țările cu care Uniunea împărtășește principii și valori și pe cele cu care menține acorduri bazate pe clauza democratică. Politica ar trebui să fie coerentă, să se bazeze pe interesele Uniunii și pe criterii obiective și să nu genereze discriminări neloiale. În acest sens și în conformitate cu rezultatul votului care a avut loc pe această temă în cadrul Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne a Parlamentului European, CESE solicită Comisiei să caute o modalitate de a include Ecuadorul cât mai curând posibil în anexa II (lista fără viză) la Regulamentul (UE) 2018/1806, de preferință înainte de sfârșitul acestui mandat, întrucât Ecuadorul a fost penalizat pe nedrept de o situație fără relevanță asupra meritelor acestei țări.

Bruxelles, 23 octombrie 2024.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Oliver RÖPKE